

Handlingsplan for Iveland kommune 2015-2018

Strategisk næringsplan for Kristiansandsregionen

Vedtatt av kommunestyret 26.03.2015

A decorative graphic consisting of several thin, white, curved lines that originate from a single point on the left side of the page and fan out towards the right, creating a sense of movement and depth against the dark background.

Bakgrunn

Etter en omfattende prosess i 2014 vedtok alle kommunene i Knutepunkt Sørlandet Strategisk næringsplan for Kristiansandsregionen. Planen er en felles overordnet strategisk næringsplan for alle kommunene i regionen. Kommunestyret i Iveland kommune ga sin tilslutning til planen i PS 62/14 den 6. november 2014.

Formålet med strategisk næringsplan er å skape et felles grunnlag for samarbeid om felles langsiktige satsinger og strategier for å utvikle Kristiansandsregionen med visjonen:

Kristiansandsregionen er Norges beste region å bo og arbeide i
Næringsutvikling i Kristiansandsregionen bidrar til vekst og verdiskaping i hele landsdelen.

Planens overordnede mål er:

Kristiansandsregionen skal ha høy vekst sammenlignet med øvrige storbyregioner

Næringsplanen har definert seks strategiske satsingsområder basert på byregionens utgangspunkt. Satsingsområdene skal være retningsgivende for kommunenes næringsarbeid framover og bidra til å nå det overordnede vekstmålet og følge visjonen:

- 1. Kompetanse**
- 2. Innovasjon**
- 3. Attraktiv storbyregion**
- 4. Internasjonal konkurranseevne**
- 5. Transport og infrastruktur**
- 6. Næringsarealer**

Oppfølging av strategisk næringsplan

Handlingsplan for Iveland kommune 2015-2018 er utarbeidet for å realisere mål og intensjoner i strategisk næringsplan for Kristiansandsregionen, tiltakene skal operasjonalisere næringsplanens strategier 1.-4. (kompetanse, innovasjon, attraktiv storbyregion og internasjonal konkurranseevne). Satsingsområdene 5. transport og infrastruktur og 6. næringsarealer følges opp gjennom andre planer.

Det er utviklet en plan for hver av de samarbeidende kommunene for å bidra til å nå visjon og mål i felles strategisk næringsplan. Kommunenes handlingsplaner viser både prioriterte felles tiltak for flere eller alle samarbeidskommuner i tillegg til tiltak som gjennomføres i Kristiansand. Fellestiltakene er ført opp først under hver satsingsområdet og er markert med en sterkere bakgrunnsfarge.

Tiltakene ble utarbeidet i samarbeid med regionens næringsaktører og er prioritert med utgangspunkt i regionens utfordringsbilde og relevans for den enkelte kommune. Utdypende analyser, behov, mål og utfordringsbildet går fram av vedtatt felles strategisk næringsplan, tilhørende vedlegg og en egen metaanalyse av økonomisk samspill mellom by og omland i Kristiansandsregionen (Oxford Research). Handlingsplanen består av en kort beskrivelse av tiltakene, ansvar, samarbeidspartnere og gjennomføring samt referanser til andre dokumenter.

Handlingsplanenes tiltak skal innarbeides i kommunens årlige handlingsprogram der økonomiske konsekvenser vil bli vurdert som del av samlet handlingsprogram- og budsjettbehandling. Når det gjelder prioritering av tiltakene er det for 2015 kun tatt med tiltak og prosjekter som allerede er godkjent i kommunens handlingsprogram for handlingsprogram for 2015 – 2018 eller som kan igangsettes innenfor vedtatte budsjettammer.

Utvikling av handlingsplanen for Iveland kommune

En arbeidsgruppe bestående av rådmann Sten Albert Reisænen, veileder NAV Janina Vollset, pedagogisk rådgiver Bente Voreland og næringsjef Egil Mølland har hatt ansvar for utarbeidelsen av handlingsplanen for Iveland kommune. Referansegruppe/ personer har vært næringslivet generelt gjennom et dialogmøte (24. oktober 2014), samt individuelle besøk til Voss Production AS, Moelven Limtre Agder, Dørfabrikken Vatnestrøm AS og Ogge gjesteheim AS (26. november 2014). Drøfting og prioritering av felles prosjekter/ tiltak har skjedd i regi av etablert styringsstruktur for strategisk næringsplan etter innspill fra de lokale prosessene.

Inkludering av ulike samfunnsaktører lokalt har vært viktig i utarbeidelsen av planen. I Iveland har dette skjedd gjennom møter med fokus på generell næringsutvikling, hvor det har deltatt ti sentrale personer i kommunens næringsliv. Det har dessuten vært avholdt interne møter mellom rådmannen, representanter for avdelingene Drift og Utvikling, Oppvekst og Kultur, og Helse og Velferd. Det er også gitt informasjon om planarbeidet på ledermøter den 1. og 19. desember 2014.

Handlingsplanen er sendt på intern høring i forkant av politisk behandling. Prosessen har vist godt samarbeidsklima og at det har vært fruktbart at personer fra ulike fagområder har møttes, får samme faktakunnskap og oppnår gjensidig forståelse for roller og muligheter i vår kommune.

Iveland kommune har gjennom flere år lagt et godt grunnlag for lokalt næringsarbeid. Dette gjelder i første omgang måten kommunen har lagt til rette for en førstelinetjeneste og lav terskel for innbyggere/gründere til å ta kontakt. Det gjennomføres også årlige samhandlingsmøter med de største næringsaktørene i kommunen. Kommunen samarbeider tett med EVA-senteret og/eller Innovasjon Norge i de fleste bedriftsetableringer og bedriftsutviklingsprosjekt som tar kontakt med det offentlige virkemiddelapparatet.

Viktige eksisterende tiltak i Iveland kommune

- ✓ **Regionalt næringsfond for «vestregionen»** (Birkesnes, Iveland og Lillesand kommuner) ble opprettet i 2008 og er en viktig bidragsyter til næringsutvikling i kommunen. Iveland kommune har siden opprettelsen hatt koordinatorsansvaret for fondet, som årlig fordeler 0,8 mill. til bedriftsetableringer og utviklingsprosjekt. Iveland kommune vil aktivt oppfordre til en videreføring av denne satsingen.
- ✓ **«Iveland kommunes nærings- og tiltaksfond»** består av akkumulerte konsesjonsavgiftsmidler, og kan benyttes av styret for fondet (formannskapet) til tilrettelegging for næringslivet. Private bedrifter kan foreløpig ikke søke midler fra fondet.

Oppvekst og Kultur har ansvaret for utdanningen av barn i alderen 0-15 år. Tjenesteområdet har i økende grad fokusert på arbeidet med å gjøre kommunens barn og unge til gode arbeidsgivere eller arbeidstakere i fremtiden. En rekke tiltak/program gjennomføres allerede i dag:

- ✓ **Kvalifisert for framtida** er Iveland kommunes felles satsing på oppvekst. Har 6 satsingsområder, der «overgang og gjennomføring» særlig gjelder gjennomføring av videregående opplæring som forberedelse til arbeidslivet.
- ✓ **Skolebasert kompetanseutvikling:** Iveland deltok som pilotkommune, og i pulje 1 i prosjektet som hører inn under den nasjonale ungdomstrinnsatsingen. Iveland startet ved hjelp av UIA et arbeid med å lage en felles, gjennomgående leseplan. Dette arbeidet fortsetter, selv om prosjektet ble avsluttet ved nyttårsskiftet 14/15. Vi deltar nå i prosjektet «Vurdering for læring», som også er en nasjonal satsing, og har god sammenheng med skolebasert kompetanseutvikling, inkluderende læringsmiljø og Kvalifisert for framtida.
- ✓ **Kvellomodellen:** Observasjonskorps i barnehagene for å oppdage utfordringer hos det enkelte barn så tidlig som mulig. Tverrfaglig samarbeid.

- ✓ **Trygg tidlig:** Iveland kommunes program for foreldreveiledning, utviklet tverrfaglig med helsesøster som prosjektleder, og i samarbeid med KORUS Sør.
- ✓ **Mitt valg:** Et program for å støtte barns sosial utvikling. Lions er samarbeidspartner, og brukes i skoler og barnehager.
- ✓ **Kjærlighet og grenser:** Foreldreveiledningsprogram som brukes i 7.klasse, der både foreldre og elever får belyst de samme tema. Hensikten er å forebygge rus og kriminalitet, og å bygge sosial kompetanse. Forelderollen og foreldrenettverk har fokus.

NAV har tett dialog med kommunens næringsliv, og gjennomfører i dag flere tiltak/program som spesielt fokuserer på å hindra frafall fra skolen og bidra til å få arbeidsledige ut i jobb:

- ✓ **Samarbeidsmøter med oppfølgingstjenesten (OT) og SLT koordinator i kommunen:** Månedlige møte for å diskutere løpende og nye saker som omhandler ungdom som har sluttet eller står i fare for å falle ut av videregående skole. Oppgavene er å forebygge at ungdom slutter på videregående skole eller finne alternative løp for ungdom som har sluttet på videregående skole. Dette gjelder ungdom mellom 16-20 år.
- ✓ **Rekrutteringsbistand:** NAV har fast rekrutteringskontakt som har tett oppfølging av lokalt næringsliv for å skape bedre samarbeid, og på den måten kunne hjelpe både arbeidsgivere, arbeidstakere og arbeidssøkere bedre.
- ✓ **Jobbverksted:** Månedlige samlinger for arbeidssøkere hvor de kan få hjelp til jobbsøking. Målet er å hjelpe arbeidssøkere til å bli selvhjulpne og tilbake i det ordinære arbeidslivet.

Hovedtyngden av tiltakene i den nedenstående matrisen er knyttet opp til samarbeidsprosjekter mellom kommunene i Knutepunkt Sørlandet, mellom kommunen og lokalt næringsliv eller rene tiltak der kommunen står med hovedansvar. Ny handlingsplan til strategisk næringsplan fokuserer i stor grad på hvilke felt kommunen kan utvikle sin rolle som tilrettelegger for næringslivet, snarere enn å forsøke å se inn i «glasskulen» og dømme fremtidig suksess og fiasko i næringslivet.

Samarbeid for Norges beste region å bo og arbeide i

Strategisk næringsplan for Kristiansandsregionen legger opp til bredt samarbeid mellom kommunale virksomheter og selskaper, universitetet, næringslivets organisasjoner, regionale utviklingsaktører, virkemiddelapparatet og regionens næringsliv. Gjennom samarbeid og arbeidsdeling mellom disse kan Kristiansandsregionen leve opp til visjonen om å være Norges beste region å bo og arbeide i.

For følgende tiltak vil aktører utenfor kommunene ta er pådriveransvar med kommunen som samarbeidspartner:

- 1.4 Regionalt samarbeid med UiA (Universitetet i Agder)
- 2.2 Bygge gründerkultur og utnytte virkemiddelapparatet bedre (Norges forskningsråd Agder, Innovasjon Norge Agder, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen)
- 3.2 Regionalt reiselivssamarbeid (Visit Sørlandet)
- 4.1 Ta i bruk Sørlandets Europakontor for hele Kristiansandsregionen (Sørlandets Europakontor)

Arbeidet med næringsplanen og handlingsplanene har vist at det er et godt samarbeidsklima både mellom kommunene i Kristiansandsregionen og med regionens samfunns- og næringsaktører. Gjennom involveringsarbeidet har alle tatt sterkt eierskap til strategisk næringsplan og vil bidra til implementering av strategien.

1. Kompetanse: Kristiansandsregionen skal være en vekstkraftig kompetanseregion.

Utvikle gode barnehager, skoler og fagopplæring

Tilrettelegge for universitetet og andre kunnskapsinstitusjoner

Utvikle regionens kompetanse

Tiltrekke og beholde kompetanse

Tiltak	Ansvar	Samarbeidspartner	Gjennomføring	Referanse
1.1 Kompetanseregion Kristiansand: tjenesteutvikling - Utarbeide en helhetlig og langsiktig strategi for å rekruttere, integrere og beholde kompetent arbeidskraft i Kristiansandsregionen i samarbeid med næringsliv, academia og andre partnere. - Systematisk koordinering av private og offentlige tjenester og infrastruktur for kompetent arbeidskraft som flytter til regionen. - Utvikle konsept for profesjonelt velkomstapparat for arbeidsinnvandrere.	Kristiansand kommune /by- og samfunnsenheten	Knutepunktet og Knutepunktets næringsnettverk, UiA, NOV, Agder Energi, SSHF, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, NHO Agder, Cultiva, Sørlandets Kompetansefond, Vest Agder Fylkeskommune, Hodejeger Åstveit, Trainee Sør, NAV, m.fl. Servicetorg, skatteetaten, politi	2015 – 2016	Strategisk næringsplan for Kristiansandsregionen, Universitetsbymelding handlingsplan 2012-2015, Kommuneplaner, Regionplan Agder 2020
1.2 Inkluderende og næringsnær læring - Koordinering av prosjektene på inkluderende læringsmiljø i regionens kommuner (IL og FLiK).	Knutepunkt Sørlandet, Knutepunktets oppvekstnettverk	NODE, EYDE, Digin, UiA, Knutepunktets næringsnettverket	2014 – 2016	Prosjektplaner for Inkluderende Læringsmiljø (IL) og Forskningsbasert læringsmiljøutvikling i Kristiansand (FLiK), Handlingsprogram Kristiansand 2015-2018
- STYRKE som verktøykasse for samhandling mellom næringsliv og utdanning	Prosjektleder STYRKE	Knutepunkt Sørlandet, Knutepunktets oppvekstnettverk, NODE, EYDE, NEW, UiA, ungt entreprenørskap, vitensenteret	2014 – 2018	Prosjektbeskrivelse STYRKE (næringsnær barnehage og skole), styrevedtak Knutepunktet 14.12.10.

Tiltak	Ansvar	Samarbeidspartner	Gjennomføring	Referanse
1.3 Forbygge barn og unges frafall fra utdanning og arbeidsliv - Utveksle erfaringer mellom kommunene på tvers av sektorene, gjensidig læring. - Kartlegge eksisterende tiltak i kommunene og vurdere samarbeidsmuligheter.	Knutepunktets folkehelsenettverk	Knutepunkt Sørlandet, Knutepunktets oppvekstnettverk, Knutepunktets næringsnettverk, NAV	2015 – 2018	Kommunenes handlingsprogrammer
1.4 Regionalt samarbeid med UiA - Profilere studietilbudet til UiA i alle kommuner. - Utvide tiltak i Universitetsbyen Kristiansand handlingsplan til andre kommuner (kompetansetorget, praksisplasser, studentoppgaver).	UiA Kristiansand kommune /by- og samfunnsenheten	Knutepunkt Sørlandet UiA, Knutepunkt Sørlandet	2015	Metaanalyse av økonomisk samspill mellom by og omland i Kristiansandsregionen; Oxford Research

Tiltak	Ansvar	Samarbeidspartner	Gjennomføring	Referanse
1.5 Kvalifisert for framtida Innsats i barnehage og skole som dyktiggjøring til deltagelse i arbeidslivet	Oppvekst, Iveland skole, Vatnestrøm oppvekstsenter, Skaia barnehage, oppvekstkontoret	Interne og eksterne partnere	2015-2018	Rapport og tilstandsrapport for skolene i Iveland kommune
1.6 Iveland kommune som lærlingsbedrift Kommunens tar en aktiv rolle innen fagopplæring	Enhetene, rådmannens stab	Fokus på å tilrettelegge for lærlingeplasser i hele kommunen	2015-2018	
1.7 Samarbeid om det 13-årige løpet i grunnopplæringen	Program for bedre gjennomføring, herunder regionalt samarbeid	Aust-Agder fylkeskommune, kunnskapsdepartementet	Videreføring av Ny Giv	
1.8 Utdanning for valg	Iveland skole, ungdomstrinnet		2015-2018	Timeplan 8-10. klasse
1.9 Jobbverksted for arbeidssøkere Månedlige verksted for å hjelpe arbeidsledige å bli selvhjulpent og komme seg ut på arbeidsmarkedet igjen.	NAV v/Janina Vollset		2015-2018	
1.10 Rekrutteringsavtaler med lokale bedrifter. NAV skal aktivt bli brukt til å rekruttere ny arbeidskraft, både lokalt og fra resten av Norge. Jevnlig oppfølging med bedriftene; bedriftene får kontaktperson i NAV.	NAV v/Janina Vollset	Lokalt næringsliv	2015-2018	

2. Innovasjon: Kristiansandsregionen skal være blant Norges mest innovative.

Bygge entreprenørskapskultur
 Stimulere til bedriftsetableringer
 Styrke FoU og innovasjon i næringslivet
 Styrke innovasjon i offentlig sektor

Tiltak	Ansvar	Samarbeidspartner	Gjennomføring	Referanse
2.1 Identifisere nye bruksområder for teknologi og kompetanse Innen for eksempel: - Velferdsteknologi: fremme interkommunalt samarbeid om eHelse og forskning, innovasjon og utvikling; posisjonere Kristiansandsregionen som nasjonal pilot - Grønn teknologi: posisjonere Kristiansandsregionen som foregangsregion for utvikling av - o miljøteknologi /cleantech - o smartSkog	Knutepunktets næringsnettverk Kristiansand kommune /virksomhet for helsefremming og innovasjon	SSHF, UiA (Senter for ehelse), Overordnet strategisk samarbeidsutvalg, e-Helsealliansen, Knutepunktets helse, sosial og omsorgsnettverk/folkehelsenettverk, fagutvalg for eHelse- og velferdsteknologi i Agder, fagutvalg IKT Forum Agder, Digin	2015 – 2018	Strategi for innovasjon i helse- og sosialsektoren, Helsefremmingsplanen Kristiansand
	Må avklares Birkenes kommune	Må avklares Skogeierlaget, Aust-Agder fylkeskommune, Sørlandets Europakontor	2015 – 2018	Innovasjon Norges Skog22-strategi
2.2 Bygge gründerkultur og utnytte virkemiddelapparatet bedre - EVA ut i kommunene; forprosjekt for å utvikle regionens entreprenørskapskultur og ordninger for nyetablerte bedrifter - Bedre samordning av innovasjonssystemet for Agder. - Etablere årlige entreprenørskapsdager - Etablere regional møteplass for gründere og investorer	Knutepunktets næringsnettverk Kristiansand kommune /by- og samfunnsenheten	Knutepunktets næringsnettverk, EVA senteret	2015 – 2018	VINN plan, spesielt FoU del
	Norges forskningsråd, Innovasjon Norge	UiA, Ungt entreprenørskap, kvinnoinnovasjon, Norges forskningsråd, Innovasjon Norge, sosialt entreprenørskap aktører, Innoventus		
	Kristiansand kommune /by- og samfunnsenheten	Knutepunktets næringsnettverk, Knutepunkt Sørlandet, Innoventus	2015	
	Næringsforeningen i Kristiansandsregionen			

3. Attraktiv storbyregion: Kristiansandsregionen skal være attraktiv for bedrifter, befolkning og besøkende.

Tiltrekke bedrifter, befolkning og besøkende
 Videreutvikle Kristiansand som landsdelssenter
 Tilrettelegge for et variert arbeidsmarked
 Profilere og synliggjøre Kristiansandsregionen

Tiltak	Ansvar	Samarbeidspartner	Gjennomføring	Referanse
3.1 Kompetanseregion Kristiansand: profilering og vertskap - styrke synlighet og profilere Kristiansandsregionen som teknologi- og kompetanseregion - Videreutvikle kommunenes vertskapsrolle for nye arbeidstakere og bedrifter, behovsorientert forbedring av tjenesteproduksjon - Undersøke arbeidskraftbehov	Kristiansand kommune /by- og samfunnsenheten	Knutepunktet, Knutepunktets næringsnettverk, Kristiansand kommune/kommunikasjonssenheten, UiA, NOV, Agder Energi, SSHF, Næringsforeningen i Kristiansandsregionen, NHO Agder, Cultiva, Sørlandets Kompetansefond, Vest Agder Fylkeskommune, Hodejeger Åstveit, Trainee Sør, NAV, m.fl.	2015 – 2016	Strategisk næringsplan for Kristiansandsregionen, Universitetsbymelding handlingsplan 2012-2015, Kommuneplan 2011-2022
3.2 Regionalt reiselivssamarbeid - Vertskapsprosjekt: turister - Produktutvikling, fremtidsrettet bruk av digital kommunikasjon - Ambassadørprogram for kurs- og konferansedeltakere - Reisemålsposisjon: videre implementering av Barnas by - Kristiansandsguiden	Visit Sørlandet	Knutepunkt Sørlandet, Knutepunktets næringsnettverk, Næringsaktører	2015 – 2018	

4. Internasjonal konkurransevne: Internasjonalt samarbeid bidrar til økt verdiskaping i Kristiansandsregionen.

Stimulere til et enda mer internasjonalt næringsliv

Styrke internasjonal utdanning og FoU

Styrke arbeidet med kompetanseinnvandring

Styrke regionens internasjonale samarbeid

Tiltak	Ansvar	Samarbeidspartner	Gjennomføring	Referanse
4.1 Ta i bruk Sørlandets Europakontor for hele Kristiansandsregionen Møter mellom Knutepunktets næringsnettverk og SEK: - øke kunnskap om EUs programmer og støtteordninger i regionen. - informasjon, kunnskapsdeling, mobilisering til deltakelse i EU programmer	Sørlandets Europakontor	Knutepunktets næringsnettverk, Vest Agder og Aust Agder fylkeskommune, internasjonal fagråd Agder	2015 – 2018	
4.2 Åpne Kristiansands internasjonale nettverk for deltakelse fra knutepunktkommuner - Union of the Baltic Cities - Nordic Cities Network - internasjonale messer og delegasjoner, f.eks. Offshore Technology Conference Houston (OTC), Offshore Northern Seas Stavanger (ONS), m.fl. - Europeiske Innovasjonspartnerskaper (EIP)	Kristiansand kommune /by- og samfunnsenheten	Knutepunktets næringsnettverk, relevante sektorer i Knutepunkt kommunene	2015 – 2018	
4.3 Støtte etablering av datalagringsentre og tilgrensende virksomheter Tilrettelegge fysisk og planmessig for etableringer innen datalagring og bruke lokale og regionale fortrinn for å fremme ringvirkninger.	Vennesla kommune	Kristiansand kommune/by- og samfunn, fylkeskommunale og statlige myndigheter, private interessenter	2015 – 2018	Pågående prosjekt, grønt batteri Agder

Referanser og kilder

Handlingsplan for Universitetsbyen Kristiansand
www.kristiansand.kommune.no/universitetsbyen

Metaanalyse av økonomisk samspill mellom by og omland i Kristiansandsregionen, Oxford Research
www.kristiansand.kommune.no/Documents/_Teknisk/By%20og%20samfunn/2014%2010%20Metaanalyse%20av%20%C3%B8konomisk%20samspill%20mellom%20by%20og%20omland%20i%20Kristiansandsregionen%20-%20Oxford%20Research.pdf

Regional plan for innovasjon og bærekraftig verdiskaping Agder (VINN Agder)
www.regionplanagder.no/gjennomfoering/vinn-plan/

Regional plan for kristiansandsregionen 2011-2050;
www.kristiansand.kommune.no/Documents/Planer%20og%20prosjekter/Regional%20plan%20-%20vedtatt%20juni%202011.pdf

SKOG22 strategi
www.innovasjon norge.no/skog22/

Strategisk næringsplan for Kristiansandsregionen
www.kristiansand.kommune.no/naeringsplan

Kristiansand kommune

Postboks 417 Lund

4604 Kristiansand

Tlf: 38 07 50 00

www.kristiansand.kommune.no

Lillesand kommune | Vennesla kommune | Sogndalen kommune | Søgne kommune
Iveland kommune | Birkenes kommune | Kristiansand kommune